

such actions in war conditions is expressed, provided, of course, by legally defined safeguards against misuses by law enforcement agencies. The norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine «On State Secrets», which regulate the issue of admission and access to state secrets of citizens who, according to Article 275 of the Criminal Procedure Code of Ukraine are involved in confidential cooperation, are analyzed.

To understand the importance of the issue of the use of secret investigative (detective) actions, their effectiveness, statistical data on the number of obtained court permits for their conduct and the number of actually used results of secret investigative (detective) actions as evidence in criminal proceedings are given. Taking into account the changes introduced by the legislator to Chapter 21 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the article examines problematic issues that may arise in the practical activities of investigators, inquirers, and prosecutors.

Keywords: *martial law, criminal offenses, corruption criminal offenses, criminal proceedings, evidence, prosecutor, investigator, inquirer, secret investigative (detective) actions, control over the commission of a crime, illegal trafficking of drugs and firearms, confidential cooperation, state secrets, misuse, law enforcement agencies.*

УДК 364.2

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-84-89

Віталій ГРИБАН[©]
доктор біологічних наук,
професор, Заслужений
працівник народної
освіти України
(Дніпропетровський
державний університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

Бісваджит ДАС[©]
PhD (менеджмент),
професор
(Інститут промислової
технології (KSOM),
м. Буданесвар,
шт. Одіша, Індія)

Ксенія НЕВІНЧАНА[©]
студентка
(Дніпропетровський
державний університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ НАСЛІДКИ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ

Стаття присвячена висвітленню наслідків воєнних дій та пов'язаних з ними регулярним виникненням надзвичайних ситуацій у різних регіонах на території України. Ідентифіковано поняття «надзвичайні ситуації» та наведена їх класифікація, охарактеризовано надзвичайні ситуації під час воєнних дій, окреслено наслідки повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну 2022 році у соціальному, економічному, безпековому, медичному забезпечення аспектах за оцінками експертів. Вже на даному етапі перебігу воєнних дій можна судити про руйнівну дію атак російської федерації, спрямованих на українську державність.

Ключові слова: *надзвичайна ситуація, війна, воєнний стан, втрати, біженці, небезпека, жертви.*

© В. Грибан, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6170-4106>
vgr6028@gmail.com

© Б. Дас, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0817-2929>
biswajit@ksom.ac.in

© К. Невінчана, 2023
x.nevinchana@gmail.com

Постановка проблеми. В Україні наразі є як ніколи актуальними питання, пов'язані з воєнним станом та усіх супутніх проблем, які супроводжують цей режим. Згідно Закону України «Про правовий режим воєнного стану», «воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводить в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності...» [1] Президент України Володимир Зеленський підписав Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», що був затверджений 300 голосами Верховної Ради. Згідно з указом, воєнний стан запроваджується з 5:30 24 лютого 2022 року. Таке рішення було ухвалено у зв'язку з повномасштабним нападом російської федерації на Україну [2-3], що спричинив катастрофічний вплив на усі сфери життя українців. Тимчасова окупація територій України, зруйнування об'єктів критичної інфраструктури та цивільних будівель поряд з обмеженням імпорту і експорту, сільськогосподарської діяльності, призупиненням діяльності міжнародних компаній на українському ринку є лише частиною гуманітарної, соціальної та економічної кризи, яку Україні ще доведеться подолати. Надзвичайні ситуації, спричинені війною, необхідно збирати і висвітлювати заради розуміння повної картини людських і матеріальних втрат у цей воєнний період.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. На законодавчому рівні проблема надзвичайних ситуацій закріплена у Кодексі цивільного захисту України, Постанові КМУ № 1052 від 16 грудня 2015 р. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, Указі Президента України від 15.05.2013 № 265 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 березня 2013 року «Питання протидії загрозам і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій», Законі України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій технічного та природного характеру». К. Левчук, Р. Романюк, А. Толок [5], П. Воробієнко, М. Захарченко, Л. Орел [6] заклали теоретичні основи вивчення тематики надзвичайних ситуацій загалом, а їх наслідки на практиці вивчали такі організації як ООН (зокрема, Міжнародна організація з міграції (МОМ)) Світовий банк, Київська школа економіки (KSE). Повною мірою оцінити їх шкоду буде можливо лише після повного закінчення бойових дій.

Мета: охарактеризувати надзвичайні ситуації, навести їх наслідки у контексті російсько-української війни 2022 р. на даний момент за допомогою статистичних даних і експертних оцінок.

Виклад основного матеріалу. Дослідження надзвичайних ситуацій, як і будь-якого іншого явища людського існування, потребує у першу чергу визначення дефініції досліджуваного. Так, у главі 1 Розділу I Кодексу цивільного захисту України надзвичайна ситуація (НС) подається як «обстановка на окремій території, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією..., застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності». [4] У п. 1 і 2 статті 5 глави 1 цього Кодексу наводиться класифікація НС за характером походження, ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків. Отже, за характером походження надзвичайні ситуації поділяються на такі види:

- 1) техногенний;
- 2) природний;
- 3) соціальний;
- 4) воєнний.

Згідно з п. 3 статті 5 КЦЗУ «Залежно від обсягів заповдіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, визначаються такі рівні надзвичайних ситуацій:

- 1) державний;
- 2) регіональний;
- 3) місцевий;
- 4) об'єктовий» [4].

Таким чином, надзвичайна ситуація – це стан, спричинений небезпечним чинником або подією, і що, серед іншого, характеризується джерелом походження та

масштабом збитків та/або жертв.

Характеристика надзвичайної ситуації під час воєнних дій та спричинених ними зазвичай не залежить від контексту конкретного конфлікту, адже усім їм притаманні схожі риси. Наприклад, після початку індустріалізації економіки, війни також індустріалізувалися: в першу чергу розробкою зброї масового ураження, що підвищило показники летальності і ступеня розрушення навколишнього середовища.

Надзвичайні ситуації воєнного характеру – це ситуації, що виникають внаслідок використання зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких існує ризик появи вторинних факторів ураження населення через зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин та відходів, нафтопродуктів, вибухівки, сильнодіючих отруйних речовин, токсичних відходів, нафтопродуктів, транспортних та інженерних комунікацій тощо. [5, с. 12] Одні і ті самі НС можуть виникати як у мирний, так і у воєнний час. Війна характеризується використанням значної кількості звичайних видів зброї, потенційним використанням зброї масового знищення та наслідками, рівними або більшими, ніж стихійні лиха. У військових діях використовується значна кількість видів зброї, яка поділяється на звичайну зброю та зброю масового знищення [6, с. 45]. На озброєнні сучасних держав перебувають три основні види останньої: хімічна зброя; бактеріологічна (біологічна) зброя; ядерна зброя. Також до зброї масового ураження належать лазерна, інфразвукова, радіологічна, променева та деякі інші види зброї, проте відповідними міжнародними договорами заборонено застосування лише хімічної, біологічної та ядерної [7, с. 286-287]. Використанням останньої активно погрожують російські політики у своїх виступах.

Правила ведення війни мають під собою правову базу, яку ратифікувала більшість країн світу. З метою гуманізації збройних конфліктів та зменшення заподіяваної ними шкоди підписано низку міжнародних документів, у яких сформульовано правила ведення війни, серед яких першою є Декларація про заборону застосування вибухових та запалювальних куль 1868 р.; а фундаментальними можна вважати Гаазькі конвенції про закони та звичаї війни 1899 р. і 1907 р.; Женевський протокол про заборону застосування на війні задушливих, отруйних або інших подібних газів та бактеріологічних засобів 1925 р.; Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 р.; Конвенція про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про їх знищення 1972 р.; Конвенція про заборону розробки, виробництва, нагромадження і застосування хімічної зброї та про її знищення 1993 р. та інші. Слабкою стороною цих договорів є принцип добровільності виконання, тому якщо країна не бажає дотримуватись принципів гуманізму при веденні військових дій, практично неможливо забезпечити їх виконання напряму, а лише опосередковано (через економічні санкції тощо). Норми, які встановлюють караність дій, що є порушенням законів та звичаїв війни, містять кримінальні кодекси і рф, і республіки білорусь, але проблема полягає у тому, що правосуддя неможливе, якщо влада країни-агресорки не визнає сам факт проведення нею війни [8].

Наслідки НС під час військових дій в Україні показує статистика як втрат серед населення, так і завданих матеріальних збитків, починаючи з введення воєнного режиму. У репорті ООН станом на 10 жовтня повідомляється, що з 24 лютого 2022 року, коли розпочалося повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну, до 9 жовтня 2022 року Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ) зафіксувало 15 592 втрати серед цивільного населення в країні: 6221 убитий і 9371 поранений [9]. Варто зазначити, що йдеться тільки про повністю підтверджені та ідентифіковані випадки. За даними МОМ і УВКБ ООН з початку бойових дій майже третина українців були вимушені покинути свої домівки. Це одна з найбільших міграційних криз у сучасному світі. В Україні понад 6,2 мільйона осіб залишаються переселенцями через війну. Станом на 07.10.2022 зафіксовано понад 7,6 млн біженців з України в Європі. Подали прошення на тимчасовий притулок або аналогічні державні схеми захисту понад 4,2 млн біженців з України. 2,8 млн біженців з України прибули до російської федерації добровільно або примусово [10].

Падіння економіки також є важливим наслідком воєнних дій, який у критичній його формі можна теж вважати надзвичайною ситуацією. На початку квітня Світовий банк спрогнозував спад економіки України в цьому році на рівні 45,1 % при інфляції на рівні 15 % і її відновлення в 2023 році всього на 2,1 %. За оцінками Світового банку,

наприкінці березня збитки, завдані інфраструктурі та спорудам, становили приблизно 60 мільярдів доларів США, що майже збігається із оцінками, які надаються на постійній основі Київською школою економіки, яка використовує методологію Світового банку. На даному етапі, прямі фізичні збитки становлять понад 100 мільярдів доларів США. Якщо додатково враховувати економічні втрати, яких зазнали компанії і приватні особи через війну, збитки зростуть в два або три рази [11]. Економічна катастрофа є, на нашу думку, надзвичайною ситуацією національного масштабу не меншою мірою, тому що вона тісно пов'язана з гуманітарною катастрофою (голодом, неможливістю опалення тощо) і веде, серед іншого, до критичного рівня інфляції, дефолту, безробіття.

За даними Київської школи економіки (KSE), яка разом із урядом веде підрахунок втрат, завданих Україні російською агресією, сума прямих задокументованих збитків інфраструктури станом на 22 серпня 2022 року становить 113,5 млрд доларів. Так, за підрахунками економістів KSE, а також як повідомили в Міністерстві освіти та Міністерстві охорони здоров'я, загалом з початку війни росії проти України пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше:

- 15,3 тис. багатоповерхівок,
- 115,9 тис. приватних будинків,
- 2061 заклад освіти (261 школа зруйнована повністю),
- 934 медзаклади (127 лікарень зруйновані повністю),
- 798 дитячих садків,
- 715 культурні споруди,
- 388 підприємств [12].

За оцінками експертів проекту «росія заплатить», мінімальні потреби у відновленні зруйнованих активів наближаються до 200 млрд доларів [13].

Окремою проблемою соціально-гуманітарного характеру стали масовані ракетні удари по енергетичних об'єктах в Україні, починаючи з жовтня 2022 р. Так, перший заступник міністра внутрішніх справ Є. Єнін повідомив, що станом на 27 грудня 2022 р. налічувалося понад 35 000 зруйнованих об'єктів внаслідок російських атак, з майже 30 000 зафіксованих обстрілів з початку вторгнення вражено 702 об'єкти критичної інфраструктури. Така тактика РФ спричинила тривалу надзвичайну ситуацію, коли українці потерпали від відключення електрики і водопостачання, неможливості опалення, аварійних зупинок АЕС [14].

Соціальні проблеми, з якими вже зіткнулася або які чекають нашу країну попереду, досить повно описані у статті вченого-практика, що спеціалізується на конфліктах, Рея Сальваторе Дженнігса – «Наслідки війни в Україні: готуємося зараз до прийдешнього дня». Оскільки українці очікують від держави забезпечення їх соціальною допомогою, засобами до існування та послугами, уряд, серед іншого, матиме надавати реабілітаційні послуги та допомогу ще мільйонам українців, які по праву вважаються «ветеранами» конфлікту. Очікується, що до кінця 2022 року 70% населення України зіслизне у прірву бідності внаслідок війни. Кількість мін і нерозірваних боєприпасів в Україні зростає з кожним тижнем. Хоча в деяких регіонах вже докладаються зусилля для усунення цих небезпек, але все ще потрібні роки дорогих і кропітких зусиль з очищення. Необхідно розробити справедливі та прозорі засоби оцінки втрати майна та надання компенсації, а також вживати заходів для запобігання поширенню хвороби резистентного до ліків туберкульозу, адже в Україні ця ситуація є однією із найстрашніших у світі [15]. Схожим чином виражає свою оцінку директорка Інституту демографії та соціальних досліджень Е. Лібанова. Вона стверджує, що рівень смертності українців – як цивільних так і військових – неможливо оцінити через неочевидні фактори: постійний стрес, погане харчування, часті переохолодження, неможливість отримання кваліфікованої медичинської допомоги, через що зараз більше українців вмирають від інфарктів, інсультів, діабету, онкології. Поряд із збіднілістю населення, що виросла до 80 % під час війни, адаптація ветеранів, відтік освіченої молоді, зниження народжуваності є головними соціальними наслідками НС цієї війни [16].

Іншою проблемою соціально-медичного характеру є той факт, що зараз система охорони здоров'я перевантажена і звичайними зверненнями громадян, так і наданням меддопомоги тим, хто постраждав від поранень, пов'язаних з війною – і цивільних, і військових. «Єдине в чому ми безсилі — у нас руйнуються заклади охорони здоров'я і це руйнування є суттєвим. З 24 лютого вже було зруйновано 18 лікарень, які були призначені для госпіталізації пацієнтів з COVID-19. Ще 15 частково зруйновані, близько

100 лікарень перебувають на тимчасово окупованих територіях. Враховуючи такі втрати медичної інфраструктури, можуть виникати проблеми по маршрутизації пацієнтів або по якості надання меддопомоги» – стверджує І. Кузін, заступник міністра охорони здоров'я, головний державний санітарний лікар [17].

Висновки. Хоча до закінчення воєнних дій та повної деокупації території України зарано підбивати підсумки щодо збитків, нанесених внаслідок воєнних дій, та кількості постраждалих (з плином часу та ціленаправленими на приховування доказів воєнних злочинів діями країни-агресорки точну кількість жертв та полонених/насилно вивезених громадян не уявляється можливим встановити взагалі), існуючі дані розкривають колосальні людські, інфраструктурні, фінансові втрати. Міграційна та економічна криза в Україні та світі стали викликом, які нам ще доведеться побороти спільними зусиллями, крім першочергового встановлення правосуддя над агресором після закінчення воєнних дій.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII : станом на 29 верес. 2022 р.
2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022. № 64/2022 : станом на 17 серп. 2022 р.
3. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.
4. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI : станом на 6 серп. 2022 р.
5. Левчук К. О., Романюк Р. Я., Толок А. О. Цивільний захист : навч. посібник. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016. 325 с.
6. Воробієнко П. П., Захарченко М. В., Орел Л. В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова. 2013. 76 с.
7. Зброя масового ураження // Митна енциклопедія : у 2 т. / І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. Т. 1 : А-Л. 472 с.
8. Яценко С. С. Порушення законів та звичаїв війни // Велика українська енциклопедія.
9. Україна: Втрати серед цивільних осіб станом на 9 жовтня 2022 року. 2022. URL:<https://goo.su/8eqvhCc>.
10. Ukraine situation: Flash Update #32 07-10-2022. 2022. URL : <https://data.unhcr.org/en/documents/details/96052>.
11. Аруп Банерджи, Регіональний директор Світового банку у справах країн Східної Європи. Рушійною силою відновлення України має стати динамічний, конкурентоспроможний приватний сектор і орієнтація на ЄС. 2022. URL: <https://goo.su/hBez>.
12. KSE. Звіт про прямі збитки інфраструктури та та попередня оцінка потреб України у фінансуванні відновлення. 2022. URL: <https://goo.su/S7AH2>.
13. Assessment of damages in Ukraine due to Russia's military aggression as of September 1, 2022. KSE Institute, 2022. URL: <https://kse.ua/russia-will-pay/>.
14. Єнін Є. У МВС розповіли, скільки об'єктів критичної інфраструктури зазнали російських атак. *Радіо Свобода*. 2022.
15. Ray Salvatore Jennings. Наслідки війни в Україні: готуємося зараз до майбутнього дня. *Just Security*. 2022. URL: <https://goo.su/K8s7Ug>.
16. Федорчук В., Давиденко Б. Скільки залишилось українців? Хто не повернеться? Яким буде українське суспільство та економіка? Інтерв'ю з соціологінею Еллою Лібановою. *Forbes Україна*. 2023.
17. Наталія Молчанова. Ми спостерігаємо початок осінньої хвилі COVID-19. *Укрінформ*. 2022.

Надійшла до редакції 10.02.2023

References

1. Pro pravovyy rezhym voyennoho stanu [On the legal regime of martial law] : Zakon Ukrayiny vid 12.05.2015 № 389-VIII : stanom na 29 veres. 2022 r. [in Ukr.].
2. Pro vvedennya voyennoho stanu v Ukrayini [On the introduction of martial law in Ukraine] : Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 24.02.2022. № 64/2022 : stanom na 17 serp. 2022 r. [in Ukr.].
3. Pro zatverdzhennya Ukazu Prezydenta Ukrayiny «Pro vvedennya voyennoho stanu v Ukrayini» [On the approval of the Decree of the President of Ukraine «On the introduction of martial law in

Ukraine»]. *Ofitsiynyy vebportal parlamentu Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>. [in Ukr.].

4. Kodeks tsyvil'noho zakhystu Ukrainy [Civil Defence Code of Ukraine] : Kodeks Ukrainy vid 02.10.2012 r. № 5403-VI : stanom na 6 serp. 2022 r. [in Ukr.].

5. Levchuk, K. O., Romanyuk, R. Ya., Tolok, A. O. (2016) Tsyvil'nyy zakhyst [Civil defense] : navch. posibnyk. Dniprodzerzhyns'k : DDTU, 325 p. [in Ukr.].

6. Vorobiyenko P. P., Zakharchenko M. V., Orel L. V. Bezpeka zhyttyediyal'nosti [Life safety] : navchal'nyy posibnyk. Odesa: ONAZ im. O. S. Popova. 2013. 76 p. [in Ukr.].

7. Zbroya masovoho urazhennya [Weapons of mass destruction] // Mytna entsyklopediya : u 2 t. / I. H. Bereznyuk (vidp. red.) ta in. Khmel'nyts'kyu : PP Mel'nyk A. A., 2013. T. 1 : A-L. 472 p. [in Ukr.].

8. Yatsenko, S. S. Porushennya zakoniv ta zvychayiv viyny [Violation of laws and customs of war] // Velyka ukrayins'ka entsyklopediya. [in Ukr.].

9. Ukraina: Vtraty sered tsyvil'nykh osib stanom na 9 zhovtnya 2022 roku [Ukraine: Losses among civilians as of October 9, 2022]. 2022. URL: <https://goo.su/8eqvhCc>. [in Ukr.].

10. Ukraine situation: Flash Update #32 07-10-2022. 2022. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/96052>.

11. Arup Banerzhi, (2022) Rehional'nyy dyrektor Svitovoho banku u spravakh krayin Skhidnoyi Yevropy. Rushiynoyu syloyu vidnovlennya Ukrainy maye staty dynamichnyy, konkurentospromozhnyy pryvatnyy sektor i oriyentatsiya na YeES [Arup Banerjee, Regional Director of the World Bank for Eastern Europe. A dynamic, competitive private sector and orientation towards the EU should become the driving force of Ukraine's recovery]. URL: <https://goo.su/hBez>. [in Ukr.].

12. KSE. Zvit pro pryami zbytky infrastruktury ta ta poperednya otsinka potreb Ukrainy u finansuvanni vidnovlennya [KSE. A report on direct damage to infrastructure and a preliminary assessment of Ukraine's needs for financing reconstruction]. 2022. URL: <https://goo.su/S7AH2>. [in Ukr.].

13. Assessment of damages in Ukraine due to Russia's military aggression as of September 1, 2022. KSE Institute, 2022. URL: <https://kse.ua/russia-will-pay/>.

14. Yeni, n Ye. (2022) U MVS rozpovily, skil'ky ob'yektiv krytychnoyi infrastruktury zaznaly rosiys'kykh atak [The Ministry of Internal Affairs revealed how many critical infrastructure objects were subjected to Russian attacks]. *Radio Svoboda*. [in Ukr.].

15. Ray Salvatore Jennings (2022). Naslidky viyny v Ukraini: hotuyemosya zaraz do prydedshn'oho dnya [Consequences of the war in Ukraine: we are preparing now for the coming day]. *Just Security*. URL : <https://goo.su/K8s7Ug>. [in Ukr.].

16. Fedorchuk V., Davydenko B. (2023) Skil'ky zalyshylos' ukrayintsiv? Khto ne povernet'sya? Yakym bude ukrayins'ke suspil'stvo ta ekonomika? Interv'yu z sotsiolohyneyu Elloyu Libanovoyu [How many Ukrainians are left? Who will not return? What will Ukrainian society and economy be like? Interview with sociologist Ella Libanova]. *Forbes Ukrainy*. [in Ukr.].

17. Nataliya Molchanova. My sposterihayemo pochatok osinn'oyi khvyli COVID-19 [We are witnessing the beginning of the autumn wave of COVID-19]. *Ukrinform*. 2022. [in Ukr.].

ABSTRACT

Vitaliy Hryban, Biswajit Das, Kseniia Nevinchana. Emergency situations and their consequences in the context of the 2022 russian-Ukrainian War. The article is devoted to the coverage of the consequences of military operations and the regular emergence of emergency situations related to them in various regions of Ukraine. The concept of «emergency situations» is identified and their classification is given, emergency situations that tend to occur during military operations are characterized, the consequences of a full-scale invasion of the russian federation into Ukraine in the year 2022 in terms of social, economic, security, and medical provision are outlined according to experts' assessments. Already at this stage of the course of hostilities, it is possible to identify the destructive effect of the targeted attacks of the russian federation on Ukrainian statehood.

Along with the impoverishment of the population, the adaptation of veterans, the outflow of educated youth, and the decrease in the birth rate are the main social consequences of the emergency of this war. Although before the end of hostilities and the complete de-occupation of the territory of Ukraine, it is too early to draw conclusions about the damage caused as a result of hostilities and the number of victims (with the passage of time and the actions of the aggressor aimed at hiding evidence of war crimes, the exact number of victims and captured/forcibly deported citizens is not possible to establish in general), existing data reveal colossal human, infrastructural, and financial losses. The migration and economic crisis in Ukraine and the world have become a challenge that we still have to deal with with joint efforts, apart from, of course, the priority of bringing justice to the aggressor after the end of hostilities.

Keywords: *emergency, war, war consequences, losses, refugees, danger, victims.*